

6. Abbakumov, A. A., Suslova, E. V., 2015. Primenenie MATLAB dlya realizacii sistemy analiza finansovogo sostoyaniya predpriyatiya [Application of MATLAB for the implementation of the system of analysis of the financial condition of the enterprise] [Elektronnyj resurs], *Ogarev-online*, 20. Dostupno: <<http://elibrary.ru/item.asp?id=15833281>>.

7. Kozlov, A.N., 2013. *Intellektual'nye informacionnye sistemy* [Intelligent information systems]: uchebnik; Min-vo s-h. RF, FGBOU VPO Permskaya GSKHA, Perm': Izd-vo FGBOU VPO Permskaya GSKHA, 278.

8. Sorokina, Yu., A., Utkina, N. I., 2016. Intellektual'nye sistemy v sovremennom menedzhmente [Intelligent systems in modern management], *Kontentus*, 1 (42), Dostupno: <<https://cyberleninka.ru/article/n/intellektualnye-sistemy-v-sovremennom-menedzhmente>>.

9. Bakhmat, N., Kotliar, L., Zhytomyska, T., Pilevych, O., Smyrnova, I., 2020. Pedagogical principles of training specialists in public administration and management in the system of vocational education, *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(10), 203–207.

10. Makarenko, L., Slabko, V., Kononenko, A., Musorina, M., Smyrnova, I., 2020. Pedagogical aspects of ensuring the efficiency of education of Applicants of higher education institutions of Ukraine in the process of research of technical disciplines, *Journal of Critical Reviews*, 7 (13), 116–118.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-55-66>

УДК 378.147:37]:174

Кучинська Ірина Олексіївна,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри педагогіки та управління навчальним закладом,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5025-4920>

kuchynska.iryana@kpnu.edu.ua

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ОСВІТЯНИНА: СУЧАСНІ ОРІЄНТИРИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті акцентується увага на важливості та актуальності, в умовах сьогодення, актуалізації проблеми удосконалення професійної культури науково-педагогічного працівника ЗВО. Підкреслюється, що професія передбачає певний набір необхідних особистісних якостей, які інтегруючись у структурі особистості, створюють той чи інший рівень її професійної культури. Специфіка ж професійної культури визначається головним чином своєрідністю діяльності, широким спектром функцій, компетентностей, що покладаються на фахівця. У широкому розумінні

культура професійної діяльності визначається, як певний рівень виконання людиною своїх обов'язків.

Акцентується увага на соціально значущих мотивів діяльності (потреб, інтересів, цінностей, поглядів); відповідності психофізичних властивостей особистості вимогам професійної діяльності; ступеня розвитку психічних процесів особистості (мислення, пам'яті, емоцій, почуттів, волі); повноти та глибини засвоєних психолого-педагогічних і спеціальних знань, умінь, навичок, тобто набутого досвіду; соціальної активності. Висвітлюється значимість педагогічних цінностей : цінностей – цілей і цінностей – мотивів; цінностей – знань; технологічних цінностей; цінностей – властивостей; цінностей – відношень. Підкреслюються функції педагогічної культури: функція трансляції соціального досвіду; регулятивна, яка коригує поведінку того, хто навчає, а також якісні показники того, кого навчають, у процесі трансляції соціального досвіду; знакова; аксіологічна; творча функції.

Розглядаються три групи суперечностей формування та розвитку професійно-педагогічної культури викладача: соціокультурні, загальнопедагогічні і індивідуально-творчі. Соціокультурні суперечності знаходять своє вирішення через пошук шляхів подолання кризи педагогічної культури. Загально педагогічні суперечності відображують особливості освітнього процесу у вищій школі, характер педагогічної взаємодії викладачів і студентів. Виявлення й усунення індивідуально-творчих суперечностей педагогі пов'язують з творчою самореалізацією особистості викладача у процесі педагогічної діяльності.

Ключові слова: професійна культура; вища школа; освітянин; цінності; перспективи.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Коли сьогодні піднімається питання, яким повинен бути сучасний освітянин відповідь напрошується тільки одна – культурною, досвідченою, інтелігентною, компетентною, розумною, талановитою особистістю, яка не тільки прагне, але й, головне, знає як грамотно передати нашій молоді культурну спадщину та зорієнтувати її на важливості удосконалення себе та навколишнього середовища прагнучі зробити його гуманним, духовним, демократичним. Безумовно важливе й непросте завдання! Адже перед нами особливо гостро постає питання не тільки сформуванню всебічно розвинену гуманну особистість, але в першу чергу навчити її застосовувати свій світогляд, знання у практичній площині при цьому прагнучи вдосконалення та позитивних змін. Безумовно цінності Добра, Моралі, Гуманності, Демократії, Духовності повинні бути ключовими у процесі формування професійної

культури сучасного освітянина. Зазначимо, що освіта як специфічна людська діяльність безперечно є певною формою втручання у світ, ось чому так важливо, щоб це «втручання» відбувалось за допомогою людей, яких ми дійсно можемо назвати носіями професійної культури [1].

Випробування часом, яке ми сьогодні спостерігаємо (спад економіки, пандемія, агресія Росії) робить надзвичайно вразливим не тільки доросле населення, але в першу чергу, безумовно, саме молодь. *Ось чому, реформуючи сьогодні освітню галузь необхідно більш уважніше акцентувати свої погляди також на проблемі формування професійної культури педагогів, адже саме від цього буде залежити рівень етичності, моральності та інтелігентності їх учнів.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зазначити, що проблема формування професійної культури сучасного освітянина знаходиться у колі інтересів багатьох науковців (В. Андрущенко, І. Бех, В. Буряк, В. Гриньова, М. Євтух, С. Карпенчук, В. Кремень, О. Лаврентьева, Т. Левченко, В. Луговий, О. Малихін, Г. Матукова, В. Огнев'юк, І. Павленко, С. Сисоєва, В. Химинець та ін.). Визначаючи її як одну з головних, у форматі вдосконалення навчальної діяльності й розвитку учня через вирішення професійних завдань на основі сформованої духовної культури особистості педагога, сучасні науковці акцентують свою увагу на важливості пошуку ціннісних пріоритетів у процесі формування професійної вишуканості освітянина. У своїх роботах педагоги наголошують на важливості даної проблематики в умовах сучасного реформування освітніх систем.

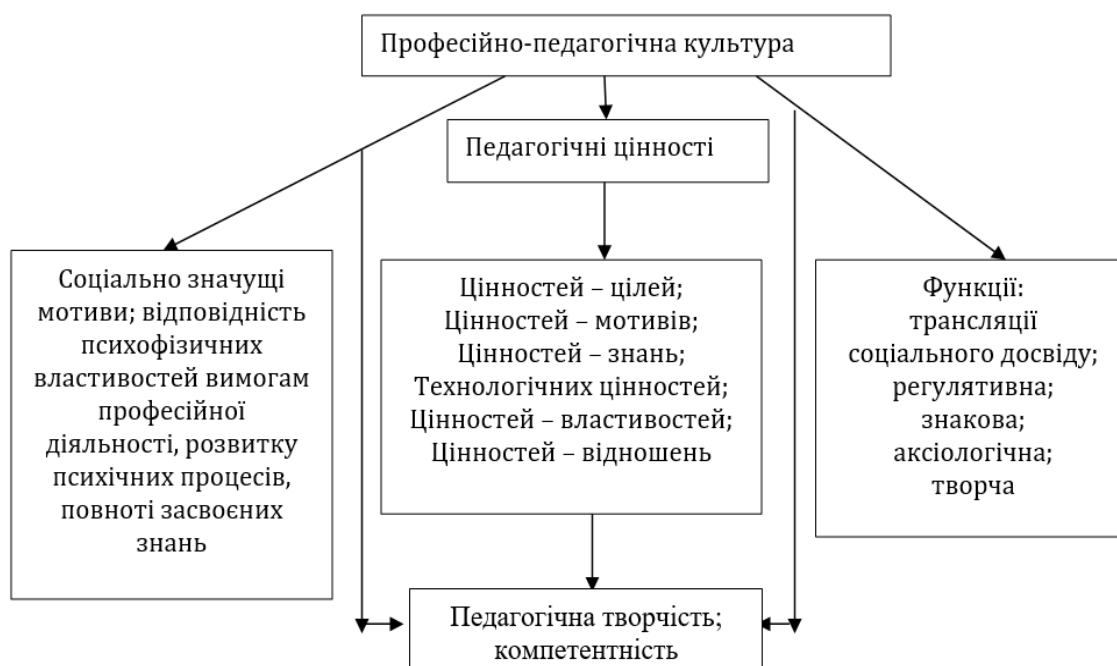
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є висвітлення та акцентування уваги на пріоритетних орієнтирах формування професійної культури сучасного освітянина. Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних **завдань**: проаналізувати ключові цінності професійної культури працівника сучасної сфери вищої освіти; визначити пріоритети у формуванні професійної культури викладача вищої школи.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Як відомо, кожна професія передбачає певний набір необхідних особистісних якостей, які інтегруючись у структурі особистості, створюють той чи інший рівень її професійної культури. Специфіка ж професійної культури визначається головним чином своєрідністю діяльності, широким спектром функцій, компетенцій, що покладаються на фахівця. У широкому розумінні культура професійної діяльності – це певний рівень виконання людиною своїх обов'язків.

Як акцентує увагу вчена В. Гриньова, рівень професійно-педагогічної культури, а саме її сформованості залежить від: спрямованості та стійкості *соціально значущих мотивів діяльності* (потреб, інтересів, цінностей, поглядів); *відповідності психофізичних властивостей особистості вимогам професійної діяльності*; *ступеня розвитку психічних процесів особистості* (мислення, пам'яті, емоцій, почуттів, волі); *повноти та глибини засвоєних психолого-педагогічних і спеціальних знань, умінь, навичок, тобто набутого досвіду*; *соціальної активності* [2]. Цікавою є точка зору вченої на те, що професійно-педагогічна культура, викладача ЗВО визначається як діалектична інтегрована єдність *педагогічних цінностей*: цінностей – цілей і цінностей – мотивів; цінностей – знань; технологічних цінностей; цінностей – властивостей; цінностей – відношень. Вони, на погляд дослідниці, є свого роду осями координат, на основі яких окреслюється модель професійно-педагогічної культури, які спрямовують і коригують у соціальному, духовному, професійному, особистісному просторі діяльності педагога, його перфекціонізм [2]. Так *функціями* педагогічної культури, на думку дослідника В. Буряка, виступають: функція трансляції соціального досвіду; регулятивна, яка коригує поведінку того, хто навчає, а також якісні показники того, кого навчають, у процесі трансляції соціального досвіду; знакова; аксіологічна; творча функції [3] (див. рис. 1).

Рис. 1. Ключові аспекти формування професійно-педагогічної культури науково-педагогічного працівника вищої школи

Цілком слушною є думка педагога С. Кухарчук, яка акцентує увагу на важливості в умовах сьогодення відчувати саме *потребу* жити і творити у гармонії зі світом, внутрішньою

красою в умовах здорового способу життя. [4]. С. Кухарчук наголошує, що людина яка позбавлена професійної культури категорично не може працювати у галузі освіти, адже від наслідків її роботи буде страждати не тільки особистість, наша молодь, але й країна в цілому. Цілком погоджуємося з даною точкою зору, без перебільшення наше студентство сьогодні – це майбутній потенціал завтра, і яким він буде, залежить також і від освітянина, його компетентності та культури.

Цікавою є точка зору педагогів О. Малихіна, І. Павленко, О. Лаврентьєвої, Г. Матукової, які у своїй роботі «Методика викладання у вищій школі» зазначають, що можна виділити *три групи суперечностей* формування та розвитку професійно-педагогічної культури викладача: *соціокультурні, загальнопедагогічні і індивідуально-творчі* [5]. А саме, на їх погляд:

а) **Соціокультурні суперечності** знаходять своє вирішення через пошук шляхів подолання кризи педагогічної культури. Причинами такої кризи, є відставання педагогічної системи від змін, що відбуваються в суспільстві, недооцінка соціокультурної ролі педагогічної освіти, відсутність необхідного педагогічного «банку інформації» тощо. Криза педагогічної культури свідчить про наявність невідповідності між умовами навколишньої соціальної реальності, соціокультурними процесами та розвитком професійно-педагогічної культури викладачів вищої школи. Усунення цих протиріч допомогло б створити образ ідеального сучасного викладача – ученого – педагога, носія високої моральності, інтелігентності, ерудиції.

б) **Загальнопедагогічні суперечності** відображують особливості освітнього процесу у вищій школі, характер педагогічної взаємодії викладачів і студентів. Інтенсивність пізнання й засвоєння нових цінностей педагогічної культури визначається зміною пріоритетів у теорії та практиці, рівнем розробленості технологій освітнього й виховного процесів, а також професійно-орієнтованими установками викладача, його мотивацією, ступенем задоволеності педагогічною діяльністю. Задля усунення даної суперечності важливе значення має спрямованість особистості викладача, педагогічних колективів на гармонійне оволодіння й розвиток цінностей – цілей, цінностей – знань, цінностей – технологій, на цілеспрямоване формування цінностей – відносин і цінностей – якостей в освітньому процесі вищої школи. Визнання нових педагогічних цінностей стимулює творчий пошук викладачів, сприяє утвердженню перспективних підходів, технологій, систем відносин у педагогічному процесі. У таких випадках, коли не відбувається систематичне відновлення арсеналу педагогічних цінностей, підвищується ймовірність появи стереотипних дій, елементів педагогічного консерватизму й застою.

в) Виявлення й усунення **індивідуально-творчих суперечностей** педагогі пов'язують з творчою самореалізацією особистості викладача у процесі педагогічної діяльності [5]. Насамперед, це суперечності між суспільною формою існування професійно-педагогічної культури й індивідуально-творчою формою її присвоєння та розвитку.

Традиційні форми трансляції педагогічної культури у вищій школі, як правило, спрямовані на репродуктивні способи пізнання й відтворення педагогічних цінностей, у той час як їхня творча природа вимагає індивідуально-особистісних форм освоєння, що орієнтує педагогів на пізнання та переосмислення власного досвіду, на розвиток особистої педагогічної системи, професійного «Я», на перегляд ціннісних орієнтирів, а також на корекцію різних видів педагогічної діяльності відповідно до отриманого зворотного зв'язку.

Безперечно, педагогічні цінності, як і будь які інші духовні цінності, залежать від соціальних, педагогічних, економічних відносин у суспільстві. Бажане й необхідне на рівні суспільства часто вступають у протиріччя, які людина долає в силу своїх переконань, світогляду, ідеалів, здібностей.

Все частіше ми сьогодні чуємо про важливість наявності у педагогів *морального досвіду*, що характеризує *моральну зрілість* (якість особистості, що сформувалась під впливом конкретно-історичних суспільних і індивідуальних умов, навчання, морального виховання і самовиховання). Моральна зрілість – це високий рівень сформованості в людини моральної самосвідомості, морального ставлення й самореалізації власних дій, вчинків, емоцій і поведінки.

Не може бути осторонь й тема *педагогічної творчості*, адже вона є характерною особливістю педагогічної діяльності як важливий засіб розвитку спроможності в тих хто навчається, до творчої самореалізації. Педагогічна творчість є вищою формою активності педагога, діяльність, що породжує щось якісне нове, що вирізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю.

Питання формування професійно-педагогічної культури не буде повним без висвітлення важливого, на наш погляд аспекту, а саме: *компетентності* сучасного науково-педагогічного працівника вищої школи. Вважаємо, що розкриття феномену компетентності в умовах інформаційного суспільства, якому притаманні постійне оновлення і швидка зміна технологій, технік, прийомів, зростаюча динамічність процесів суспільного розвитку, має бути доповненим уведенням до її складу такої характеристики, як здатність до життєдіяльності в умовах постійних змін і трансформацій, а особливо тих, яких ми спостерігаємо в умовах сьогодення. Ефективне використання здібностей людини в інформаційному суспільстві не можливе без швидкої і гнучкої реакції на динаміку змін ситуацій та середовища, прийняття різноманіття у роботі, спрямованості на використання інновацій. Компетентний фахівець має бути готовим успішно працювати в умовах відсутності готових алгоритмів, проявляючи творчість у нестандартних ситуаціях.

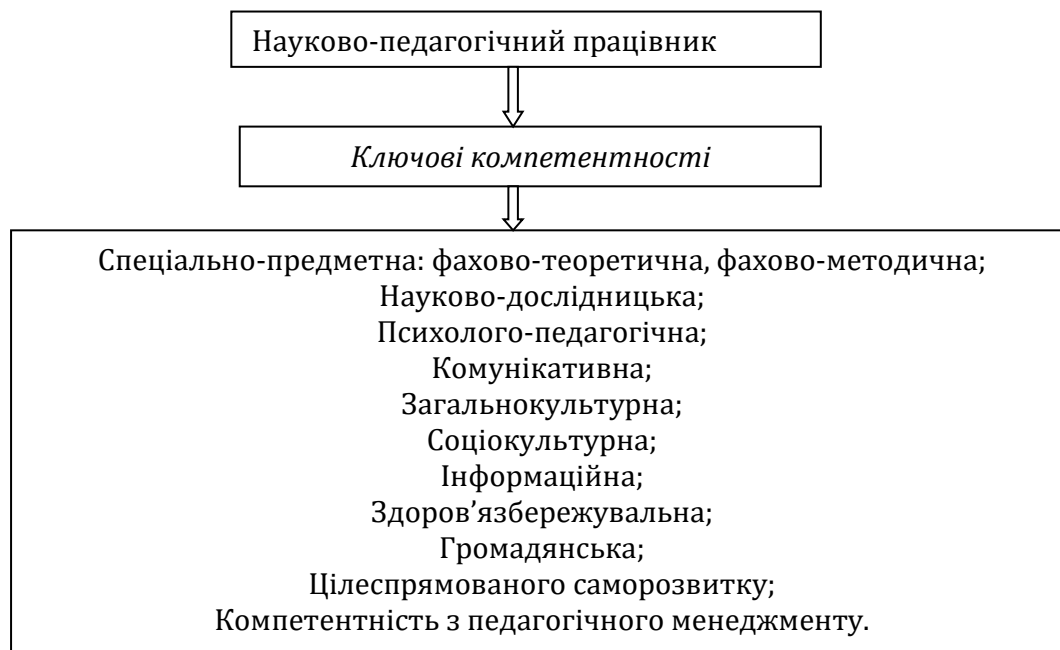
Цілком очевидним, є те, що компетентність фахівця, у нашому випадку сучасного викладача вищої школи, є складною інтегрованою характеристикою особистості, яка зумовлює його здатність до реалізації власного потенціалу (особистісних якостей, знань, умінь, досвіду) для успішної діяльності в професійній і соціальній сферах, усвідомлюючи соціально-громадянську значимість та особистісну відповідальність за результати

освітньої діяльності, необхідність її удосконалення, прагнення до інноваційності в умовах динамічності світу, а інколи і його змін.

Ось, чому так важливо в умовах сьогодення, не нехтувати питанням *готовності* науково-педагогічного працівника до професійної педагогічної діяльності, яка полягає в засвоєнні повного складу спеціальних знань, володінні професійно-педагогічною культурою, психолого-педагогічних дій у вищій школі та соціальних відносин, у сформованості й зрілості професійно значущих і громадських якостей особистості. Бути професійно педагогічно компетентним означає мати багатокomпонентний склад інтеграційних професійних знань і вмінь, що забезпечує усвідомлення вольових рішень, ціннісних орієнтирів, виконання творчих дій з конструювання процесу навчання, проектування та моделювання комунікативних зв'язків.

Очевидно, що професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності передбачає його етико-естетичний рівень, професійну кваліфікацію, певну сукупність особистісних якостей і властивостей.

Вважаємо, що професійна кваліфікація науково-педагогічного працівника повинна містити наступні складові (див. рис. 2).

Рис. 2. Пріоритетні складові професійної кваліфікації науково-педагогічного працівника вищої школи

Вважаємо за необхідне зазначити, що *спеціально-предметна* компетентність відображає глибокі та всебічні знання з навчальної дисципліни, яку викладає науково-педагогічний працівник, а також широка ерудиція в цій науково-предметній галузі.

Комунікативна компетентність науково-педагогічного працівника виявляється в його здатності здійснювати педагогічне спілкування під час освітнього процесу.

Загальнокультурна визначається у знанні наукових і культурних досягнень світової цивілізації; історії, культури, традицій свого народу та держави; норм моральної та етичної поведінки; етики ділового спілкування.

Соціокультурна компетентність відображає знання глобальних процесів розвитку цивілізації та функціонування сучасного суспільства, основ соціології, економіки, менеджменту і права, володіння сучасними інформаційними технологіями, а також необхідний рівень загальної, національної, громадянської та педагогічної культури, засоби її продукування серед студентів, творчість у розв'язанні різних педагогічних завдань.

Інформаційна компетентність визначається у методах пошуку, класифікації, перетворенні, аналізу та збереженню інформації; можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, Інтернет – ресурсів, прикладних програмних засобів для здійснення професійної та соціальної діяльності.

Психолого-педагогічна компетентність науково-педагогічного працівника виявляє його глибокі теоретичні знання з психології і педагогіки, а також уміння втілити їх у практиці освітнього процесу у вищій школі.

Здоров'язберезувальна потребує готовності до здорового способу життя, збереження власного здоров'я та здоров'я оточуючих людей, дбале ставлення до природних ресурсів.

Громадянська компетентність передбачає знання прав та обов'язків громадянина; міжнародного життя та політичних процесів в Україні; геополітичної ситуації та місця і ролі України в сучасному світі; основних засад розбудови громадянського суспільства; норм Конституції України, чинного законодавства.

Цілеспрямованого саморозвитку дає розуміння важливості саморозвитку та необхідності професійної мобільності; знання методів самоаналізу та адекватної самооцінки; методів та прийомів саморозвитку та самовиховання.

Науково-дослідницька компетентність відображає знання методології наукового пізнання; сучасних наукових категорій та концепцій філософії освіти; сутності та основних вимог до організації та проведення наукового дослідження, оформлення його результатів; методів проведення досліджень, статистичної та математичної обробки їх результатів; особливостей використання експериментальних даних в освітньому процесі; основних напрямів науково-дослідницької діяльності студентів.

Компетентність з педагогічного менеджменту дає розуміння наукових основ філософії управління; особливостей управління соціальними системами; наукових основ освітнього менеджменту; психології управління; наукових основ самоменеджменту та тайм-менеджменту [6].

Зауважимо, ключові компетентності вимагають значного інтелектуального розвитку: абстрактного мислення, рефлексії, визначення своєї власної позиції, самооцінки, критичного мислення. Оволодіння ключовими компетентностями забезпечить, з одного боку, успішне особистісне та соціальне функціонування особистості, а з іншого – задоволення суспільних потреб у людських ресурсах певної якості.

Вважаємо за доцільне підкреслити *характерні ознаки ключових компетентностей*, а саме:

- *багатофункціональність* (дає змогу людині вирішувати різні проблеми в повсякденному, професійному та соціальному житті, досягати важливих цілей і вирішувати різноманітні завдання);
- *багатомірність* (передбачають різні розумові процеси та інтелектуальні вміння);
- *надпредметність* і *міждисциплінарність* (можуть застосовуватися в різних ситуаціях у професійній, соціальній та побутовій сферах);
- *динамічність* (залежать від пріоритетів суспільства та особистості, які мають рухливу природу).

Отже, сформована професійна культура та ґрунтовна компетентність викладача вищої школи безумовно стане запорукою якісного, ефективного, більш змістовного та функціонального освітнього процесу.

У контексті вище зазначеного, актуальним та своєчасним є висловлення відомого бразильського педагога, філософа і громадського діяча Пауло Фрейре («Педагогіка свободи: етика, демократія і громадянська мужність») «Педагогі, які не підходять з усією серйозністю до своєї власної освіти, не навчаються, не докладають значних зусиль, щоб іти в ногу з часом, не мають морального права організувати заняття. ... Інша важлива якість – це благородство. Сила справжньої авторитетності при формуванні учнів вихолощується і втрачає свою здатність через обмеженість, оскільки вона так само збіднюється фарисейською чи гордовитою пихою. Тією пихою, яка поблажлива до самої себе й до тих, хто належить до кола їй подібних. Ця пиха заперечує благородство й скромність, бо жодна з цих якостей не задовольняється, коли агресивно ставишся до людини чи бачиш, як когось упокорюють. Атмосфера поваги, що народжується зі справедливих, серйозних, шанобливих і благородних стосунків, у яких авторитет педагога і свобода учнів етично обґрунтовані, – це те, що перетворює педагогічний простір на справжню освітню діяльність» [7].

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, у процесі формування професійно-педагогічної культури, в умовах сьогодення, особливе місце займає розв'язання суперечності між педагогічними стереотипами, дидактичними кліше та необхідністю їхнього подолання. Педагогічна культура, як сфера творчої самореалізації особистості, припускає подолання власної «педагогічності»,

стереотипності в оцінках поведінки студентів і своєї власної поведінки, переоцінку власної методики викладання, варіювання прийомів педагогічного спілкування.

В умовах сучасного реформування освіти, як ніколи гостро постає питання значущості ролі педагогічних цінностей, а саме: цінностей – цілей і цінностей – мотивів; цінностей – знань; технологічних цінностей; цінностей – властивостей; цінностей – відношень. Категоричним виступає, у контексті вище зазначеного, обов'язкова наявність у науково-педагогічного працівника ЗВО моральної зрілості, компетентності та педагогічної творчості.

Очевидно, що питання формування професійно-педагогічної культури науково-педагогічних працівників залишаються актуальними. Тому акцент на дану проблематику безумовно займає особливо місце серед питань сучасної освіти.

Перспективним напрямом подальших досліджень є актуалізація удосконалення професійної культури сучасних освітян.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Кучинська, І. О., 2020. *Педагогіка вищої школи: навчальний посібник*. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 292.
2. Гриньова, В.М., 2000. *Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти): дис. докт. пед. наук*. Харків, 520.
3. Буряк, В.К., 2005. *Педагогічна культура: теоретико-методологічний аспект*. Київ: Демур, 232.
4. Кухарчук, С.К., 2009. Костянтин Валентинович Павленко – рекордсмен світу з важкої атлетики. *100 років спорту на Поділлі: історичні витоки, сучасний стан та перспективи розвитку: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Кам'янець-Подільський, Аксіома, 68–74.
5. Малихіню О.В., Павленко, І.Г., Лаврентьєва, О.О., Матукова, Г.І., 2014. *Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник*. Київ: КНТ, 262.
6. Огнев'юк, В.О., Сисоєва, С.О., 2012. *Освітологія: витоки наукового напрямку: монографія / за ред. В. О. Огнев'юка*. Київ: ВП «Едельвейс», 336.
7. Фрейре Пауло, 2004. *Педагогіка свободи: етика, демократія і громадянська мужність / Пер. з англ. О. Дем'янчука*, Київ: Вид. дім «КМ Академія», 124.
8. Бех, І.Д., 2008. *Виховання особистості*. Київ: Либідь, 10-15.
9. Левченко, Т.І., 2017. *Концептуальна парадигма розвитку вищої освіти: монографія*, Вінниця: Нова Книга, 344.
10. Карпенчук, С.Г., 2013, *Філософія освіти (загальна теорія педагогіки): монографія*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 688.
11. Огнев'юк, В.О., Сисоєва, С.О., 2017. *Вступ до освітології: навчальний посібник*. Київ: ВП «Едельвейс», 382.

PROFESSIONAL CULTURE OF EDUCATORS: MODERN BENCHMARKS AND THEIR IMPLEMENTATION IN HIGHER EDUCATION

Iryna Kuchynska,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Head of the Department of Pedagogy and Management of the educational institution,

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5025-4920>

kuchynska.iryna@kpnu.edu.ua

Abstract. The article focuses on the importance and relevance of actualizing the problem of improving the professional culture of research and teaching staff in the contemporary context. It is emphasized that the profession provides a certain set of necessary personal qualities, which being integrated into the structure of an individual, create a certain level of the professional culture. The specificity of the professional culture is determined mainly by the uniqueness of the activity, a wide range of functions, competencies entrusted to the specialist. In a broad sense, the culture of professional activities is defined as a certain level of performance of one's duties.

The emphasis is laid on socially significant motives (needs, interests, values, views); compliance of psychophysical personality traits with the requirements of professional activities; the degree of development of mental processes of a personality (thinking, memory, emotions, feelings, will); completeness and depth of acquired psychological and pedagogical and special knowledge, skills, abilities, i.e. acquired experience; social activities. The importance of pedagogical values is highlighted: values – goals and values - motives; values – knowledge; technological values; values – properties; values – relationships. The functions of the pedagogical culture are emphasized: the function of transmitting the social experience; regulatory, which adjusts the behavior of a teacher, as well as the quality indicators of a teacher in the process of transmitting the social experience; symbolic; axiological; creative features.

Three groups of contradictions of the formation and development of professional and pedagogical culture of a teacher are considered: sociocultural, general pedagogical and individual creative. Socio-cultural contradictions are resolved through the search for the ways to overcome the crisis of pedagogical culture. General pedagogical contradictions reflect the peculiarities of the educational process in higher education, the nature of pedagogical interaction between teachers and students. Teachers associate the identification and elimination of individual and creative contradictions with the creative self-actualization of the teacher's personality in the process of pedagogical activities.

Key words: professional culture; High school; educator; values; perspectives.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Kuchinskaya, I. O., 2020. *Pedagogika vysshey shkoly* [Pedagogy of higher school: a textbook. Kamyanets-Podilsky]: uchebnoye posobiye, Kamenets-Podol'skiy: Izdatel' CHP Zvoleyko D. G., 292.
2. Grineva, V.M., 2000. Formirovaniye pedagogicheskoy kul'tury budushchego uchitelya (teoreticheskyy i metodicheskyy aspekty) [Formation of pedagogical culture of the future teacher (theoretical and methodical aspects)]: *dis. dokt. ped. nauk*, Khar'kov, 520.
3. Buryak, V.K., 2005. *Pedagogicheskaya kul'tura: teoretiko-metodologicheskyy aspekt* [Pedagogical culture: theoretical and methodological aspect], Kiyev: Demur, 232.
4. Kukharchuk, S.K., 2009. Konstantin Valentinovich Pavlenko – rekordsmen mira po tyazhelyo atletike [Konstantin Valentinovich Pavlenko – world record holder in weightlifting. 100 years of sports in Podillya], *100 let sporta na Podol'ye: istoricheskyye istoki, sovremennoye sostoyaniye i perspektivy razvitiya: sbornik materialov Vseukrainskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii*, Kamenets-Podol'skiy: Aksioma, 68–74.
5. Malykhin, O.V., Pavlenko, I.G., Lavrent'yeva, O.A., Matukova, G.I., 2014. *Metodika prepodavaniya v vysshey shkole* [Methods of teaching in higher education]: uchebnoye posobiye, Kiyev: KNT, 262.
6. Ognev'yuk, V.A., Sysoyeva, S.A., 2012. *Obrazovaniye: istoki nauchnogo napravleniya* [Education: the origins of the scientific direction]: monografiya / pod red. V. O. Ognev'yuka, Kiyev: OP "Edel'veys", 336.
7. Freyre Paulo, 2004. *Pedagogika svobody: etika, demokratiya i grazhdanskoye muzhestvo* [Pedagogy of freedom: ethics, democracy and civic courage] / Per. s angl. O. Dem'yanchuka, Kiyev: Izd. dom "KM Akademiya", 124.
8. Bekh, I.D., 2008. *Vospitaniye lichnosti* [Education of the individual]. Kiyev: Lybid', 10-15.
9. Levchenko, T.I., 2017. *Kontseptual'naya paradigma razvitiya vysshego obrazovaniya* [Conceptual paradigm of higher education]: monografiya, Vinnitsa: Novaya Kniga, 344.
10. Karpenchuk, S.G., 2013, *Filosofiya obrazovaniya (obshchaya teoriya pedagogiki)* [Philosophy of Education (general theory of pedagogy)]: monografiya, Kiyev: Izdatel'skiy Dom "Slovo", 688.
11. Ognev'yuk, V.A., Sysoyeva, S.A., 2017. *Vvedeniye v obrazovatel'ologiyu* [Introduction to educational studies]: uchebnoye posobiye, Kiyev: OP "Edel'veys", 382.